

Enerji Krizinin Faydaları da Var

– hotamisli · 14 Şubat 2022

“Enerji krizinin ne faydası olurmuş?” diye sorulabilir ama bu krizi iyi okuyabilirsek, krizden kesin faydalı çıkabiliriz.

Evvvela enerji krizinin önemli nedenlerini sıralayalım. Birinci neden, kışın çok soğuk olacağı beklenmiyordu. İkinci neden ise Nato ittifakı ile Rusya Federasyonu arasındaki gerginliğin enerji fiyatlarına olumsuz bir şekilde yansımalarıdır.

Yaz mevsiminin normalin çok üstünde yani aşırı sıcak olduğuna defalarca şahit olduk. Aşırı sıcaklardan dolayı nice ormanlarımız cayır cayır yandı, günlerce söndürmekte zorlandık. Demek ki aşırılık kış mevsimi için de geçerliymiş. Evet, bu kış mevsimi normalin çok altında derecelerde soğuk geçmektedir. Aşırı soğuklara hazırlıksız yakalandığımız aşıkardır. Neymiş? Aşırı soğuklara da hazırlıklı olup gereken tedbirler alınmalıymış. Aşırı soğuklar için alınabilecek en önemli tedbirler enerji stokunun yeterli seviyede bulundurmaktır. Elektriğin stoku olmaz ama gaz veya diğer fosil enerji rahatlıkla depolanabilir. Normal bir kış mevsimine göre fosil enerji bulundurulursa, aşırı soğuklarda mevcut enerji yetmeyip fiyatlar tavan yapar.

Nato ve Rusya arasındaki gerginlik, Rusyanın arkabahçesi olarak gördüğü ülkelerden Nato'nun çekilmesini istemesindedir. Rusya, eski Sovyetler Birliğinden ayrılan devletlerin mesela Estland, Letland veya Litvanya'yı da arkabahçesi olarak görüp Nato'ya katılmasından rahatsızdır. Rusya için Ukrayna ise kırmızı çizgidir ve Nato'dan Ukrayna'nın hiç bir zaman Nato'ya alınmayacağı garantisini istemektedir. Ciddiyetini ortaya koyabilmek için Ukrayna sınırına 100 binden fazla asker konuşlandırmıştır. Nato ise bu isteklere karşı çıkmaktadır, hatta Ukraynanın işgali karşısında Rusyaya ağır bedeller ödeyeceğini açıkça belirtmektedir. Nato ve Rusyanın didişmesi sonucu enerji fiyatı tavan yapmaktadır çünkü gaz piyasasını kısmen Ruslar belirlemektedir. Batı Avrupa büyük oranla Rusya'dan gelen gaza muhtaçtır. Rusyanın, Batı'ya ihraç ettiği gazın büyük bir bölümü ise Ukrayna üzerinden geçmektedir. Başka bir ifadeyle, Ukrayna'da gazı koz olarak kullanmaktadır. Rusya, Nato ve Ukrayna kavga ederken, gaz fiyatları tavan yapıp vatandaşların cebini yakmaktadır. Türkiye'de Rusyanın yanı sıra İran'dan da gaz almaktadır ama gaz ithalinin çoğunluğu Rusyadandır.

Enerji krizinden nasıl faydalanabiliriz?

Yukarıda da izah edildiği gibi aşırı soğuklara hazırlıksız yakalanıldı. Alınabilecek tedbirler; kış mevsiminden önce yeterli enerji depolanmasıdır. Gaz, petrokimya sektöründe sıvı haline getirilip (mesela LNG) rahat bir şekilde depolanabilir. Bu konuda Türkiye, enerji merkezi/köprüsü bile olabilir. Şöyle ki; gaz zengini olan İran, Azerbeycan veya Rusya'ya komşuyuz. Bu ülkelerden ithal edilen gaz,

Türkiye’de sıvılaştırılıp Avrupa Birliğine ihraç bile edilebilir. Enerjiye muhtaçken, enerji ithal eden bir ülke haline gelebiliriz. Yeter ki, bu potansiyel değerlendirilsin. Şu günlerde Batı Avrupa gaz açığını Amerika’dan ithal ettiği sıvı gazla (LNG) gidermeye çalışmaktadır. Yenilenebilir enerjiye (güneş veya termal enerjisi gibi) daha fazla yatırım yapıp dışa bağımlılığı azaltmak zorunda olduğumuz daha iyi bir şekilde anlaşılmıştır.

Türkiye, hem Nato üyesi hem de Rusya’ya komşudur. Ayrıca, Rusya ile ciddi bir seviyede ticari ilişkileri bulunmaktadır. İki ülke arasında çok yönlü çıkar ilişkileri bulunmaktadır. Türkiye, elindeki bu fırsatı değerlendirip Rusya ile Nato arasındaki gerginliği diplomatik girişimlerle giderebilirse, krizden en karlı olarak çıkacaktır. Rusya’nın Ukraynaya saldırısı, yani işgali Türkiye’yi sadece enerji dalında değil çok yönlü kötü bir şekilde etkileyecektir. Nato, zaten açık net bir şekilde Rusya’yı her yönden boykot edeceğini haykırmaktadır. Olası bir boykot halinde Türkiye’nin, Rusya ile alış veriş yapması bir hayli zorlaşacaktır hatta imkansız hale gelecektir. Mesela tonlarca yaş sebze ve meyve elimizde kalacaktır. Umarım, bu kriz barışla sonuçlanır.

Enerji krizinin vatandaşa faydası ?

Bu krizin vatandaşa bakan yönü de var elbette. Kriz, cebimizi cayır cayır yakmaktadır. Bu durum karşısında çoktan unuttuğumuz tasarrufu hatırlayıp enerji müsrifliğinden kaçmaya zorlanıyoruz. “Nereden ve nasıl enerji tasarrufu yapabiliriz?” diye araştırmak zorunda kalıyoruz. Gerçekçi olmak lazım; tasarrufun mutlaka faydası var ama faturalar yarıya filan inmiyor. Krizin bize en büyük faydası, ne kadar lüzensuz, gereksiz enerji kullanılabildiğinin ortaya çıkmasıdır. Nerden ve nasıl kısıtlama yapabileceğimizi sıralayacak değilim ama bu konuda her evde, ofiste, iş yerinde veya müessesede mutlaka tasarruf yapılabileceği kesinlik kazanmıştır. Diğer yandan bu kriz, yenilenebilir enerji üretiminin önemini ortaya koymuştur. Güneşin bol olduğu Türkiye’de güneş enerjisinden daha fazla yararlanılabilir. İmkani olanlar güneş paneli taktırıp enerji şirketlerinin cep yakan fahiş faturalarıyla muhatap olmazlar.

Çevreye duyarlı kişiler (bilim adamları), enerji israfına dikkat çektiklerinde bazen meczup muamelesi görmekteydiler. Sanki enerji israfı önemsiz bir konuydu. Sanki enerji hiç bitmeyecek kadar bol sanılırdı, tasarrufa filan ne gerek vardı canım? Bu kriz ,enerjinin de bir gün bitebileceği çok açık ve net bir şekilde ortaya koymuştur. Kara kışta, karanlıkta kalmanın veya zangır zangır titremenin artık çok uzaklarda olmadığını umarım bu kriz lisanı hal ile bize anlatmıştır. Ayrıca, önümüzdeki yıllarda da kışın çok çetin geçebileceğini anlatmıştır.

Umarım, israftan kaçmanın neden bu kadar önemli olduğunu anlayıp bir daha enerji krizini yaşamaya katkıda bulunmayız. Her bir fert yapmış olduğu müsrifliklerle enerji, su veya başka tabii krizlere katkıda bulunmaktadır.

Abdullah Konuksever